

Ç áí Üðôõîç áßí áé

ôï Üëëï üíï ì á

ôçò ëäçëáóßáó

ôùí ãäéôï í éþí ì áó

ὄϊ ἐὰν εἶ ἴασι ἅ ὄσά ἀϊάδῶδῶϊζό

Ο ὅρος "ανάπτυξη" αποτελούσε πάντα για τους κυρίαρχους βασικό ιδεολογικό εργαλείο καθυπόταξης και λεηλασίας κοινωνικά, ταξικά, υπαρξιακά και περιβαλλοντικά. Από τα πρώτα στάδια του καπιταλισμού, η ανάπτυξη ντύνεται με το μανδύα του ορθού λόγου έναντι του σκοταδισμού του χριστιανισμού και σπίνει ένα νέο τρόπο αντίληψης του κόσμου: τη μηχανιστική-εργαλειακή θεώρησή του. Ο ίδιος ὅρος, "αναβαθμισμένος" πα χρησιμοποιείται τις τελευταίες δεκαετίες καίροντας απόλυτης νομιμοποίησης, αφού πλέον έχει εμπεδωθεί από τους υπηκόους ως μια αυτονόητη και φυσική διαδικασία, μια προέκταση των ανθρωπίνων δυνατοτήτων, έχοντας αποικιοποιήσει απόλυτα τον τρόπο σκέψης και τη γλώσσα μας. Ακόμη και οι αριστερές υποστηλώσεις του αστικού πολιτισμού, ψελλίζοντας μόνο μερικά οικολογίζοντα, είναι απόλυτα συγγραμκές με το νεόκοπο ιδεολόγημα. Αναντίρρητα, πρόκειται για την πλήρη ετυμολογική αντιστροφή της λέξης αφού η "ανάπτυξη" που τάζουν οι κυρίαρχοι περνάει πάντα μέσα από την εκμετάλλευση και τη λεηλασία.

Για τις σύγχρονες δημοκρατίες, η διαχείριση των αντιφάσεων που παράγει το σύστημα, αποτελούν κομβικό σημείο νομιμοποίησής τους αλλά και εργαλείο απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης. Και οι αντιφάσεις τους είναι περισσότερο έκδηλες στο πεδίο διαμόρφωσης των συνθηκών ζωής σε επίπεδο πόλης, με την υποτίμηση της ποιότητάς της να γίνεται ολόενα και πιο εμφανής. Αυτό που συμβαίνει τις τελευταίες δεκαετίες είναι η εντατικοποίηση και επέκταση του αστικού τοπίου όχι μόνο χωροταξικά αλλά και στο βαθμό που αυτή βιώνεται από τα ίδια τα υποκείμενά του. Η ταυτότητά τους πολυδιασπάται ακολουθώντας το επιβαλλόμενο από την κυριαρχία μοντέλο ζωνών μέσα στην πόλη: χώροι εργασίας, εμπορικά πάρκα και πάρκα κατανάλωσης, ζώνες κατοικιών, βιομηχανικές ζώνες, κτίρια γραφείων... Αλλά αυτό που διαφαίνεται από τις κινήσεις της κυριαρχίας είναι μια διεύρυνση της αποικιοποίησης και στο χώρο, έξω απ'την πόλη, με σκοπό πάντα την εκμετάλλευση κάθε συμφέρουσας δυνατότητας που τους προσφέρεται έξω από αυτήν. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: περιθωριοποίηση και "αποκλεισμός" ὄλο και μεγαλύτερων κοινωνικών και γεωγραφικών κομματιών και μεγάλες οικολογικές καταστροφές με μη αντιστρεπτές συνέπειες σε επίπεδο περιβάλλοντος. Υπό αυτές τις συνθήκες, η προσπάθεια απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης ολόενα και δυσχεραίνει αφού γίνεται ὄλο και πιο βαθιά η συνείδηση της απαξίωσης της ζωής μας από τους κυρίαρχους. Αυτή τη δυσκολία, έρχεται

να διαχειριστεί το ιδεολόγημα της ανάπτυξης, με μια μετατόπιση, τις τελευταίες δεκαετίες, των πολιτικών και οικονομικών διευθυντηρίων από την απόλυτη λεηλασία, που συνοδεύεται από μια βαθύτερη αναδιάρθρωση του κυρίαρχου λόγου και της στρατηγικής του, χωρίς σε καμία περίπτωση να χάνεται ο επιθετικός του χαρακτήρας.

Η αναδίπλωση της κυριαρχίας, απέναντι στην προφανείς αντιφάσεις της, είναι η "εφεύρεση" του πράσινου ιδεολογήματος της "αιεφόρου ανάπτυξης" (όρος που πρωτοεμφανίστηκε στη σύνοδο του ΟΗΕ για το περιβάλλον και την ανάπτυξη το 1987). Δεν πρόκειται φυσικά για μοντέλο που εμπεριέχει απλά υποδείξεις ορθής διαχείρισης του περιβάλλοντος, αλλά για ένα πλέγμα -δια στόματος των ίδιων των εμπνευστών της- "αλληλεξάρτησης μεταξύ της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, της κοινωνικής ευημερίας και της οικονομικής αποδοτικότητας". Με άλλα λόγια, πρόκειται για πολιτική -που έχει γίνει "σημαία" στην Ε.Ε.- χαραγμένη πάνω σε τρεις κύριες κατευθυντήριες γραμμές: εξασφάλιση του μέγιστου ανταγωνισμού, όσον αφορά τα καπιταλιστικά προϊόντα αλλά και την πολιτική και στρατιωτική ισχύ, και διατήρηση και μεγιστοποίηση της προσφοράς φιλτραρισμένα μέσα από περίσσια οικολογική ευαισθησία. Ουσιαστικά πρόκειται όμως για τη διαχείριση, για λόγους αυτοπροστασίας από την πλευρά της κυριαρχίας, του προβλήματος της οικολογικής καταστροφής, με μια παράλληλη και αλληλένδετη κίνηση για επέκταση της αγοράς -με όσα αυτό συνεπάγεται- με δίθεν πιο οικολογικά ορθολογικούς τρόπους.

Στην ελληνική επικράτεια, η ανάπτυξη πραγματώνεται, όπως παντού στον κόσμο, με χαρακτηριστικά λεηλασίας ανθρώπων και φυσικών πόρων, με πρόσχημα στη μεν πόλη τη διευκόλυνση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών (μεγάλα εμπορικά κέντρα και κέντρα διασκέδασης, οδικές αρτηρίες ταχείας κυκλοφορίας, νέες σιδηροδρομικές γραμμές, μετρό κ.α.) ενώ στη μεν επαρχία, η αφαίμαξη επιτελείται χειρουργικά, με υποσχέσεις για τουριστική ανάπτυξη (Λιμάνι της Νάξου, φράγμα του Αράχθου), διευκόλυνση της αγροτικής παραγωγής (εκτροπή του Αχελώου) ή επίκληση για εφαρμογή του σωτήριου έργου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αιεφόρου ανάπτυξης (Θιάβη, νησιά του Αιγαίου) και επίλυση του προβλήματος της ανεργίας στις αντίστοιχες περιοχές. Είναι περισσότερο από προφανές, εξετάζοντας μία-μία των περιπτώσεων, ότι αυτό που συντελείται είναι μια πιο επιθετική κίνηση από την πλευρά της κυριαρχίας, είναι η επίταση της επέλασης του κατασκευαστικού κεφαλαίου και των μεγαλοαφεντικών με τις ευχές των κρατικών φορέων οπουδήποτε και σε ό,τι προσφέρεται προς εκμετάλλευση και περαιτέρω απομύζηση.

Στην Αθήνα η επέλαση αυτή εκφράζεται τα τελευταία χρόνια μέσω των "μεγάλων έργων", στο Θριάσιο, στον Ελαιώνα, στο Ελληνικό (χώρος παλιού αεροδρομίου) και στα Μεσόγεια (αττική οδός και αεροδρόμιο των Σπάτων). Οι τόποι αυτοί αποτελούν κομβικά σημεία εμπορικών δραστηριοτήτων και οικονομικής εκμετάλλευσης με το πρόσχημα της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής, αφού μέχρι σήμερα παρέμεναν υποβαθμισμένοι και περιθωριοποιημένοι αποτελώντας τις βιομηχανοποιημένες ζώνες του λεκανοπεδίου.

Σε αυτόν το σχεδιασμό ανάπτυξης συμπεριλαμβάνονται και τα ολυμπιακά έργα, όπου άχρηστα ουσιαστικά για τις περιοχές που έγιναν, εντάσσονται τώρα εκ των υστέρων σε προοπτικές εμπορικής τους αξιοποίησης. Στη δυτική Αθήνα ειδικότερα που αποτελεί το πιο υποβαθμισμένο κομμάτι της Αττικής παρατηρείται το φαινόμενο της ταυτόχρονης περιβαλλοντικής υποβάθμισης και απ' την άλλη μεριά επιχειρηματικής και οικιστικής ανάπτυξης. Με το Θριάσιο να επβαρύνεται συνεχώς από τα απόβλητα των διυλιστηρίων και των βιομηχανιών, αλλά και την επέκταση του μετρό μέχρι το Αιγάλεω και την Ελευσίνα, συντελείται ένας δίχως αρχή και τέλος κατασκευαστικός οργανισμός που μόνο για τα συμφέροντα των κατοίκων της δυτικής Αθήνας δεν είναι. Κατασκευαστικοί κολοσσοί και μεγαλοεπιχειρηματίες με μειοδοτικούς διαγωνισμούς, μίζες και μικροπολιτικές τοπικών συμφερόντων εμφανίζουν πάρκα διασκέδασης και εμπορικές ζώνες (village, allu fan park,) εκεί που ζουν τα πιο εξαθλιωμένα οικονομικά στρώματα, εργαζόμενοι, μετανάστες, τσιγγάνοι κ.α.

Έτσι μαζί με τις επιχειρήσεις έρχονται και τα ευρωπαϊκά προγράμματα αστικής ανάπτυξης και οικονομικής ενίσχυσης του ντόπου πληθυσμού, "με στόχο την δημιουργία δομών που θα αναβαθμίσουν την διαδικασία παραγωγής και θα προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης σε κεντρικούς πόλους των περιοχών που θα είναι άμεσα προσπελάσιμοι μέσω δημόσιων συγκοινωνιών. Με βάση τις κυριαρχικές απαιτήσεις, ο κεντρικός πολεοδομικός σχεδιασμός εστιάζεται σε έναν εκσυγχρονισμό που θέλει να τοποθετήσει εγκάθετα στις κοινωνικές δομές "αναπτυξιακά έργα-ορόσημα" που να απέχουν κατά πολύ από την πολεοδομική εικόνα που αναλογεί σ' αυτές. Ο κεντρικός αυτός σχεδιασμός δεν προβλέπει τίποτε περισσότερο για τις περιοχές μας. Θα διεκπεραιώσει κάποιες

κυκλοφοριακές διευκολύνσεις με καλύτερευση ή και μικρή διάνοιξη κάποιων κομβικών οδικών δικτύων, θα προσπαθήσει να διευκολύνει την εγκατάσταση και τις λειτουργικές ανάγκες των μικρομεσαίων ιδιαίτερα επιχειρήσεων και θα εκσυγχρονίσει την εικόνα των δημοσίων κτιρίων, π.χ. δημαρχείο Ιλίου, Περιστερίου.

Οι υποδομές των μέσων μαζικής μεταφοράς, όπως η κάλυψη του Κηφισού ποταμού και η μετατροπή του σε αυτοκινητόδρομο ταχείας κυκλοφορίας, η κατασκευή της αττικής οδού που απέκοψε και περιχαράκωσε ολόκληρες περιοχές, καθώς και οι περιβαλλοντικές καταστροφές και η αλλοίωση τοπίου που προκαλεί η επέκταση του προαστιακού σιδηρόδρομου, είναι έργα που αγγίζουν την ήδη επιβαρημένη καθημερινότητα στις περιοχές μας. Στους Αγ. Αναργύρους, για τη διάνοιξη των σιδηροδρομικών γραμμών του προαστιακού και την επικείμενη "μερική υπογειοποίησή" του, έχουν κοπεί εκατοντάδες μεγάλα δέντρα κατά μήκος των γραμμών και ο Πευκώνας απειλείται άμεσα ως ο χώρος που θα γίνει ο σταθμός του προαστιακού (αν και μέχρι σήμερα δεν έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες για να παρθούν οριστικές αποφάσεις για την ακριβή τοποθεσία του σταθμού).

Η χωματερή στην Φυλή είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα χρόνιου εμπαιγμού του ΠΕΧΩΔΕ και των δημοτικών παρατάξεων εις βάρος των κατοίκων, εδώ και 30 χρόνια περίπου. Με τα βουνά των σκουπιδιών να έχουν φτάσει τα 135 μέτρα ύψος και την ολοκληρωτική ρύπανση του εδάφους όλης της περιοχής για 60 χρόνια τουλάχιστον, σήμερα δημιουργείται νέο "κύτταρο υγειονομικής ταφής" για να καλύψει πρόσκαιρα για πολλοστή φορά τις ανάγκες της πρωτεύουσας. Παράλληλα διευθετείται σήμερα και το ζήτημα της αξιοποίησης των τοπικών ολυμπιακών έργων Άνω Λιοσίων και Μπουρναζίου, με το πρώτο να προορίζεται για ακαδημία τεχνών μέχρι το 2009 και το δεύτερο να είναι ήδη προπονητικό κέντρο του Ατρόμητου Περιστερίου. Το Πάρκο περιβαλλοντικής ευαισθησίας στο Ίλιον, μια έκταση εκατοντάδων στρεμμάτων δάσους καρκινοβατεί ανάμεσα στην εγκατάλειψη από τη μεριά των δήμων που το συνδιαχειρίζονται και την επιχειρηματική αξιοποίηση από ιδιώτες. Το πάρκο μικραίνει διαρκώς και εμπορευματοποιείται ταχύτατα, καταστρέφοντας ουσιαστικά ένα φυσικό δάσος, το τελευταίο ίσως της Δυτικής Αθήνας...

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα που ανοίγουν τα μεγάλα έργα προκαλούν φυσικά και αντιδράσεις από τη μεριά των κατοίκων. Όσο σκληραίνει το αστικό περιβάλλον συναντά όλο και περισσότερες αντιδράσεις τα τελευταία χρόνια από επιτροπές κατοίκων ή

πρωτοβουλίες τοπικών αγώνων. Οι απόπειρες συλλογικών αντιστάσεων πληθαίνουν σε ικανοποιητικό βαθμό τελευταία και αυτό που είναι σημαντικό να δούμε είναι τα χαρακτηριστικά τους και τους τρόπους δράσης που επιλέγουν.

ὄϊ δέεϊέ άάυϊάό

Απέναντι στις κτηρές συνέπειες όλων των "μεγάλων έργων", τόσο στις πόλεις όσο και στην περιφέρεια, στήνονται δημοτικές και διαδημοτικές κινήσεις -όπως υποστηρίζουν- αγώνα ενάντια στα έργα ή πολύ συχνά κινητοποιούνται διάφορες περιβαλλοντικές οργανώσεις και Μ.Κ.Ο. που σπεύδουν να διατυμπανίσουν τα πράσινα επιχειρήματά τους.

Όσον αφορά στη σύσταση των **δημοτικών και διαδημοτικών επιτροπών**, μεταξύ των όσων κατοίκων καταφέρουν να συγκεντρώσουν, συνήθως συμμετέχουν με αύξοντα ζήλο και διάφοροι δημοτικοί σύμβουλοι, αντιπολιτευόμενοι είτε της κεντρικής εξουσίας είτε της δημοτικής αρχής, ενώ σε κάθε περίπτωση δε λείπουν οι κομματικοί παράγοντες, οι οποίοι είναι αυτοί που κατά κύριο λόγο κινούν τη διαδικασία μέσα στις γενικές συνελεύσεις, με πρώτιστο μέλημά τους τη διεκπεραίωση των πολιτικών "γραμμών" που χαράσσουν τα επιτελεία τους.

Βασικό χαρακτηριστικό των δημοτικών και διαδημοτικών επιτροπών αποτελεί, όπως προοιωνίζει η σύστασή τους, η λογική της αντιπροσώπευσης, θέτοντας τελικά στους συμμετέχοντες μια νοητή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στους "ειδικούς", τους κύριους διαχειριστές τελικά και βασικούς συνομιλητές επί του ζητήματος και τους "ακολουθητές κατοίκους", οι οποίοι παίζουν συνήθως το ρόλο του απαιτούμενου συνοδευτικού συμπληρώματος των βουλήσεων των πρώτων. Οτιδήποτε πάλι τείνει να εκτραπεί από τις πολιτικές της χειραγώγησης και της διαμεσολάβησης των δημοτικών φορέων ή/και κομματικών παραγόντων, αντιμετωπίζεται ως εχθρικό και προπαγανδίζεται ως αρνητικό για την έκβαση του "αγώνα". Υπό το πρόσχημα μιας "ρεαλιστικής" πολιτικής αποτελεσματικότητας, οι επιτροπές αυτές, δια των έγκριτων αντιπροσώπων τους, επιζητούν τελικά την αντιμετώπιση του προβλήματος δια των θεσμικών οδών (όπως προσφεύγοντας στο συμβούλιο της Επικρατείας, που ουσιαστικά δίνει νομική υπόσταση στα εγκλήματα της κυριαρχίας) και διεκδικώντας πάντα

το δικαίωμα του συνομιλητή στα τραπέζια των θεσμοθετημένων - κυβερνητικών, επιστημονικών, οικολογικών- φορέων, επιβεβαιώνουν το προφανές: ότι οι επιτροπές αυτές δεν αποτελούν παρά αποφυάδες των θεσμικών οργάνων που σκοπό έχουν να εγκολπώσουν και τελικά να εκτονώσουν οποιαδήποτε δυναμική αναπτύχθει κοινωνικά. Τα όρια είναι προδιαγεγραμμένα, όταν αυτό που επιχειρείται δεν είναι παρά η οικειοποίηση των αγώνων των κατοίκων και η εξαργύρωσή τους με μια δαφνοστόλιστη θέση στη διαχείριση των "κοινών".

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται περίτρανα στην περίπτωση της διαδημοτικής επιτροπής που συγκροτήθηκε για την απομάκρυνση της λυματολάσπης και της χωματερής από τα Άνω Λιόσια, το καλοκαίρι του 2005. Η αναπόδραστη σχέση της δημοτικής επιτροπής με θεσμικούς φορείς φαίνεται καθαρά στο εξής σημείο: στο αποκορύφωμα των κινητοποιήσεων της ζήτησε δημόσια από την κυβέρνηση... "να φέρει προς συζήτηση νέες εναλλακτικές προτάσεις στα πλαίσια ενός εθνικού σχεδιασμού για τη διαχείριση των απορριμμάτων, αφού προηγηθεί συζήτηση με επιστημονικούς, κοινωνικούς και οικολογικούς φορείς". Ουσιαστικά, εξαργυρώνοντας τις αντιστάσεις των κατοίκων, διεκδίκησε για τον εαυτό της μια θέση στα "κοινά", εφαρμόζοντας παράλληλα το συναινετικό σχέδιο της δημοκρατίας. Προεξέκων "αγωνιστής" στο πλευρό των κατοίκων, χωρίς να συμμετέχει στην παραπάνω διαδημοτική επιτροπή, υπήρξε ο δήμαρχος των Άνω Λιοσίων, ο οποίος αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα βδελύγματος της τοπικής εξουσίας, που άλλο δεν έκανε κατά τη διάρκεια του αγώνα από το να φροντίζει για την ειρηνική διευθέτηση του προβλήματος και την εκτόνωση των αντιδράσεων, παίζοντας πρωταγωνιστικό ρόλο ως χειραγωγός και διεκπεραιωτής της κοινωνικής συναίνεσης. Σε μια χαρακτηριστική -των προθέσεων του- δήλωση, σε πορεία προς τη χωματερή και μπροστά στα παρατεταγμένα ματ, εξέφρασε τα εξής: "έχουμε ρωτήσει τις αστυνομικές αρχές αν έχουν άδεια συνοδείας της λυματολάσπης και θα μας απαντήσουν αύριο. Μέχρι τότε δε θέλουμε να έχουμε συγκρούσεις με την αστυνομία και αποχωρούμε...".

Στα τραπέζια των συνομιλιών, όσον αφορά στο περιβαλλοντικό σκέλος των έργων, συναντάμε συχνά και εκπροσώπους των περίφημων **πράσινων μη κυβερνητικών (και αδρά επιχορηγούμενων) οργανώσεων ή απλούς οικολογικούς φορείς**. Οι τελευταίοι, αποτελώντας τους πράσινους διαμεσολαβητικούς μηχανισμούς, έχουν αναχθεί στα επίσημα συνομιλητές σε ό,τι αφορά το περιβάλλον οι οποίοι με τον δήθεν καταγγελτικό ακτιβισμό τους, απορροφούν τους κοινωνικούς κραδασμούς, μετατοπίζοντας το ζήτημα των οικολογικών

καταστροφών στη σφαίρα του επιμερισμένου προβλήματος, μακριά από το αλληλοσυμπληρούμενο πλέγμα των προβλημάτων που θέτει η καπιταλιστική μηχανή. Και είναι ζητούμενο αυτό για τις αστικές δημοκρατίες: η επιμέρους κριτική στις διάφορες πτυχές του εξουσιαστικού πολιτισμού και η εκτόνωσή της στη συνέχεια με πρακτικές ελεγχόμενες πάντα συνευθειας των επιβολών του, προς αποφυγήν συγκρότησης καθολικών ανατρεπτικών συλλογικών τακτικών και δράσεων.

Σε ένα άλλο πεδίο, η κριτική που αναλογεί σε όλες αυτές τις διαμεσολαβημένες (από δημοτικούς-κομματικούς και πράσινους παράγοντες) κινήσεις κατοίκων έχει να κάνει και με τη διασπορά της ψευδαίσθησης της συμμετοχής στο πολιτικό "γίνεσθαι" και της παρέμβασης των πολιτών έστω και διορθωτικά στα στρεβλά των σχεδιασμών κράτους και αφεντικών. Με αυτό τον τρόπο ουσιαστικά, η αστική δημοκρατία επιχειρεί να λειάνει την όλο και εντεινόμενη απουσία για το περίκλειστο και τα εμφανή πλέον χαρακτηριστικά ολοκληρωτισμού της, δίνοντας τη δυνατότητα στον καθένα μας συμμετέχοντας σε μια δημοτική ή περιβαλλοντική επιτροπή, ακολουθώντας πάντα τους όρους της δημοκρατικής διευσθέτησης, "να γίνει μέρος της δημοκρατικής διαδικασίας". Η εφεύρεση του **"ενεργού πολίτη"** και της **"συμμετοχικής δημοκρατίας"**, δεν είναι παρά ο τρόπος με τον οποίο επιχειρείται να καλυφθεί το εξόφθαλμο πλέον "δημοκρατικό έλλειμμα" και θα ήταν ιδιαίτερα αστείο αν δεν συνιστούσε προσπάθεια απόσπασης κοινωνικής συναίνεσης και τελικά εγκαθίδρυσης "συλλογικής αδράνειας".

Απέναντι στις χειραγωγικές και γραφειοκρατικές προσπάθειες δήμων, δημοτικών, κομματικών παρατάξεων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που αποτέλεσμα έχουν να εξευμενίσουν την οργή της κοινωνίας, να παράγουν συναίνεση και εν τέλει να λειτουργήσουν διορθωτικά στην τεράστια λεπλασία που επιφέρει η ανάπτυξη, έχουν δημιουργηθεί στο παρελθόν, αλλά πολύ περισσότερο σήμερα που η λεπλασία εντείνεται, κοινωνικές κινήσεις-συσσωματώσεις που ανάλογα με την περίπτωση έχουν ονόματα όπως **πρωτοβουλίες κατοίκων ή επιτροπές κατοίκων ή πολιτών**.

Κύριο χαρακτηριστικό αυτών των επιτροπών είναι η τοπικότητα, δηλαδή δημιουργούνται και ασχολούνται με κάποιο τοπικό ζήτημα κυρίως περιβαλλοντικής φύσης και απαρτίζονται από κόσμο που διαμένει στον τόπο όπου εστιάζεται το πρόβλημα. Φυσικά τα περιβαλλοντικά, δεν είναι τα μόνα ζητήματα που απασχολούν όλες αυτές τις πρωτοβουλίες, αλλά αναφερόμαστε κυρίως σε αυτές μιας και τείνουν να γίνουν αιχμή όσον

αφορά στις τοπικές αντιστάσεις.

Είναι αδύνατο να κατηγοριοποιήσεις όλες αυτές τις κινήσεις με βάση την ονοματοδοσία τους, αλλά σε κάθε περίπτωση μπορεί να γίνει κάποια γενική κριτική με βάση το περιεχόμενο του λόγου τους, το μέγεθος της συνδιαλλαγής ή μη με τοπικές και κεντρικές εξουσίες και φυσικά το είδος της εσωτερικής τους οργάνωσης.

Μιλώντας για την εποχή μετά το '90, η υποχώρηση του "πολιτικού" και η εισβολή της εξατομίκευσης και η όλο και μεγαλύτερη έλλειψη δράσης εκ μέρους της κοινωνίας γύρω από κοινωνικά ζητήματα, έδωσε το χώρο στην κοινοβουλευτική και μη αριστερά, να αναλάβει την πρωτοβουλία σύστασης επιτροπών, όπου και όταν προκύπτει κάποιο ζήτημα τοπικού χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό, στις επιτροπές αυτές συνήθως δραστηριοποιούνται αριστερών καταβολών κάτοικοι και είναι οι ίδιοι που κατά κύριο λόγο κινούν και τις διαδικασίες. Οι αριστεροί "υπόσχονται" την οργανωτική και θεωρητική τους εμπειρία που αποτελεί την εγγύηση για την εκπλήρωση των στόχων που θέτει το τοπικό κίνημα. Το αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις είναι θλιβερό: οι απέλπιδες προσπάθειες να δημιουργήσουν κοινωνικά κινήματα και μέτωπα καταλήγει σε καταδικαστικά ψηφίσματα ενάντια στην εκάστοτε κυβέρνηση και τις επιλογές της και φυσικά απαξιώνεται από τον κόσμο.

Ως προς τα πρακτικά τους αποτελέσματα, οι επιτροπές αυτές πετυχαίνουν πρόσκαιρες "νίκες" με την πίεση που ασκούν σε πολιτικό και νομικό επίπεδο, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που συστηματικά χειραγωγούν οποιαδήποτε άποψη ξεφεύγει από τα θεσμισμένα, περιτέλλοντας οποιαδήποτε εξεγερσιακή διάθεση ή προϋπόθεση. Είναι σημαντικό βέβαια να αναφερθεί ότι οι πρωτοβουλίες αυτές είναι αυτοοργανωμένες και σε πολλές περιπτώσεις αντιεραρχικές, χαρακτηριστικά που δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε, μια που παρά τα προβληματικά τους σημεία και την όποια κριτική πάνω σε αυτά, αφήνουν μικρές παρακαταθήκες στον τρόπο με τον οποίο οι αγώνες θα μπορούσαν να οργανώνονται.

Άλλο ένα σημείο το οποίο χρήζει κριτικής είναι ότι οι επιτροπές αυτές, ασχολούνται συνήθως με ένα συγκεκριμένο τοπικό ζήτημα, χωρίς να είναι στις προθέσεις τους ή χωρίς να καταφέρνουν να συνολικοποιούν το λόγο τους και ως συνέπεια αυτού να μην έχουν συνέχεια στο χρόνο. Και αυτό είναι προβληματικό από την άποψη ότι τα τοπικά προβλήματα είναι μέρος μόνο του πλέγματος των επιβολών του εξουσιαστικού αυτού πολιτισμού και ως μέρος δεν θα μπορούσαν να λυθούν σε βάθος χωρίς συνολική κριτική και αγώνα εναντίον του. Από την άλλη, η δράση τους πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως για παράδειγμα οι επιτροπές για τις

κεραίες, περιορίζονται μεν σε ζωτικής σημασίας ζητήματα, όπως είναι η υγεία, πέφτουν δε συχνά στην παγίδα της "συλλογικής εξατομίκευσης", με το να μην αναζητούν τις αιτίες που γέννησε το πρόβλημα και ως συνέπεια αυτού με το να το εξοστρακίζουν μακριά από την περιοχή τους, ενδεχομένως σε κάποια άλλη περιοχή.

Σε κάθε περίπτωση, οι **λαϊκές ή ανοιχτές συνελεύσεις** αποτελούν το ζητούμενο, ως το πιο γόνιμο πεδίο όπου συγκροτείται μια κίνηση αντίστασης στο υπάρχον. Παρόλο που ο σύγχρονος άνθρωπος συγκροτείται σήμερα με βάση το ατομικό συμφέρον και πολλές φορές "μιλάει" με τη γλώσσα της κυριαρχίας, οι αυτοοργανωμένες, αντιεραρχικές, αντιθεσμικές συλλογικότητες, έχουν τη δυνατότητα να χειραφετήσουν, αποκλείοντας τη διαμεσολάβηση, ουσιαστικά καταργώντας τη. Παράγοντας αντιθεσμικές δράσεις, εγείρονται νέα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν συλλογικά, επαναπροσδιορίζεται η σχέση πολιτικού και κοινωνικού και επέρχεται η ρήξη με κατεστημένες λογικές και αντιλήψεις. Χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι σε πολλές περιπτώσεις τέτοιου είδους εγχειρήματα δεν συναντούν όρια -μην ξεχνάμε ότι η συναίνεση που δημιουργεί η κυριαρχία είναι βαθιά ριζωμένη. Όμως δεν παύει να είναι -όπου υπάρχει- ένα κοινωνικό πείραμα, το οποίο στο παρελθόν αλλά και τώρα έχει οδηγήσει σε εξεγερσιακές πρακτικές και έχει συγκρουστεί έμπρακτα ή συμβολικά με τις κατεστημένες αντιλήψεις περί κοινωνικής και πολιτικής δράσης.

Ενάντια στη λεηλασία της ανάπτυξης, παίρνουν την πρωτοβουλία να δράσουν, πολλές φορές παράλληλα αλλά πάντα ενάντια στους θεσμικούς φορείς, **ομάδες και συλλογικότητες που λειτουργούν αντιθεσμικά, αυτοοργανωμένα και αντιεραρχικά**. Τοποθετώντας τα ζητήματα στην ουσία τους, δηλαδή συνδέοντάς τα με την εκμεταλλευτική και ιεραρχική δόμηση της κοινωνίας, τα συνολικοποιούν, παίρνοντας μια ξεκάθαρη θέση απέναντι στην κυριαρχία. Το ζήτημα είναι σαφές: δεν υπάρχει απλώς μια περιβαλλοντική ή οικολογική κρίση, υπάρχει ένας πόλεμος που διεξάγεται ανάμεσα στα εξουσιαστικά κέντρα από τη μια και τη φύση με τις κοινωνίες από την άλλη. Η κοινωνικοποίηση της αντίληψης αυτής και η δράση που απορρέει από αυτή την αντίληψη είναι το ζητούμενο. Ο τρόπος αυτός δράσης είναι είτε από επιλογή, προκειμένου να αποφευχθούν όλοι εκείνοι οι σκόπελοι των επιτροπών κατοίκων ή των ανοιχτών συνελεύσεων, υστερώντας βέβαια σαφώς ως προς τη μαζικότητα και την κοινωνικότητα, είτε από αναγκαιότητα, αφού πολλές φορές τα κοινωνικά αντανάκλαστικά βρίσκονται σε πλήρη ύπωση και λείπει το στοιχειώδες ενδιαφέρον που θα μπορούσε να γεννήσει τη δυναμική μιας ανοιχτής συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση,

δεν είναι λίγες οι φορές που η δράση αυτή έχει μπλοκάρει τα καταστροφικά σχέδια της κυριαρχίας, ενώ ο τρόπος οργάνωσης και τα προτάγματά της είναι τέτοια που έρχονται ουσιαστικά σε πλήρη ρήξη με όλες τις εκδοχές αυτού του εξουσιαστικού πολιτισμού.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ
ΤΡΙΗΜΕΡΟΥ ΤΟΥ ΘΕΡΣΙΤΗ 22/6/07

Θερσίτης